

насильства і злочинності // Страна.ua. – 2016 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://strana.ua/news/17035-ukraina-voshla-v-top-10-samyh-opasnyh-stran-v-mire.html>.

7. Смертная казнь в Украине — «за» и «против» – «Время» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://timeua.info/post/obshestvo/smertnaya-kazn-v-ukraine-za-i-protiv-02326.html>.

УДК 343 (043.2)

Атаманчук Т.Р., студентка,
Навчально-науковий Юридичний інститут,
Національний авіаційний університет, м. Київ
Науковий керівник: Катеринчук К. В., к.ю.н., доцент

СПОСОБИ ДОВЕДЕННЯ ДО САМОГУБСТВА

У Конституції України зазначено, що людина, її життя і здоров'я, честь і гідність, недоторканість і безпека є найвищою соціальною цінністю [1]. Одним із злочинів, що посягає на життя людини, відповідальність за який передбачена законодавством є доведення особи до самогубства. Частина 1 ст. 120 Кримінального кодексу України передбачає відповідальність за доведення особи до самогубства або до замаху на самогубство, що є наслідком жорстокого з нею поводження, шантажу, примусу до протиправних дій або систематичного приниження її людської гідності [2].

Особливістю даного діяння є те, що самогубство є одним із видів неприродної смерті, а доведення до самогубства – єдиний злочин проти життя особи, який не охоплюється поняттям вбивства. Адже, цей злочин вчиняється суб'єктом злочину не прямо, а опосередковано. Таким чином, доведення до самогубства відрізняється від інших кримінально караних злочинів саме способом його вчинення.

У кримінально-правовій доктрині визначається, що спосіб учинення злочину служить для злочинця засобом досягнення відповідної мети, що він властивий і умисним злочинам, і вчиненим з необережності. М.І. Панов стверджував, що спосіб належить лише до акта виконання злочину і не включає дій по приготуванню до злочину та по його приховуванню [3, с. 6]. Варто зауважити, що спосіб, який обирає потерпілий для вчинення самого самогубства, може бути будь-яким і на кваліфікацію не впливає.

До способів вчинення даного злочину Кримінальний кодекс України відносить доведення особи до самогубства шляхом жорстокого з нею поводження, шантажу, примусу до протиправних дій або систематичного приниження її людської гідності.

Зокрема, особливу увагу потрібно звернути на доведення особи до самогубства шляхом жорстокого з нею поводження, яке має свої особливості. Зокрема, варто зауважити, що жорстоке поводження може проявитися у безжальних, грубих діях винного, які спричиняють потерпілому фізичні чи психічні страждання (наприклад мордування, позбавлення їжі, ліків, систематичне нанесення тілесних ушкоджень чи побоїв та інше) [4, с. 351]. Існують різні погляди на визначення даного способу доведення до самогубства. Для того, щоб у кожному конкретному випадку визначити цю міру приниження особистої гідності людини слід установити: обсяг прав та обов'язків обвинуваченого й потерпілого, у тому числі відносини, їх взаємозалежності; психологічну характеристику потерпілого (його темперамент, характер, звички, фізіологічний стан); ставлення обвинуваченого до наслідків своїх вчинків. З цього можна робити висновки про досить умовний поділ жорстокості на фізичний та психічний аспекти [5, с. 189].

Шантажем являється загроза розголосити про потерпілого відомості, які останній бажає зберегти в таємниці (наприклад, відомості про тяжку хворобу тощо). Ці відомості можуть бути також помилковими, такими, що не відповідають дійсності [4, с. 351]. Має значення, що ці відомості носять такий характер, що потерпілий не хоче їх розголошувати.

Примус до протиправних дій являє собою домагання від іншої особи шляхом погрози, насильства чи інших подібних дій вчинити дії, які заборонені чинним законодавством. Такий вплив може полягати в застосуванні фізичного або психічного насильства щодо потерпілого або близьких йому осіб, погрозі знищення або пошкодження майна тощо. У кримінальному праві терміни «шантаж» і «примус» до протиправних дій застосовуються в загальному кримінально-правовому значенні [5, с. 192].

Систематичне приниження людської гідності полягає, зокрема, у багаторазових образах, поширенні вигадок, іншому принизливому ставленні до потерпілого [4, с. 352]. Потрібно звернути увагу, що до такого роду обставин не відносяться розірвання шлюбних відносин одним із подружжя, відмова від укладання шлюбу, припинення співжиття, подружню зраду, якщо при цьому не здійснювалися інші дії, що принижують людську гідність.

Варто зауважити, що однією з обов'язкових ознак складу даного злочину є наявність причинного зв'язку між вчиненим самогубством або замахом на нього і протиправними діями винного. Якщо потерпілий покінчив життя самогубством або здійснив замах на нього з інших причин, то кримінальна відповідальність виключається.

Таким чином, підсумовуючи вище викладене, можна зробити висновок про те, що питання щодо визначення способів доведення до самогубства потребує детальнішого вивчення на науковому рівні, а також вдосконалення чинного законодавства з цього питання. На сьогоднішній

день існують різні погляди на визначення способів доведення до самогубства, що, в результаті, може негативно впливати на практику розгляду та вирішення кримінальних справ, що стосуються доведення до самогубства.

Література

1. Конституція України від 28.06.1996 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80>

2. Кримінальний кодекс України від 05.04.2001 р. № 2341-III [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2341-14>

3. Панов Н.И. Основные проблемы способа совершения преступления в советском уголовном праве: автореф. дисс. ... д-ра юрид. наук / Н.И. Панов. – Харьков, 1987. – С. 6-7.

4. Науково-практичний коментар Кримінального кодексу України / [Бойко А.М., Брич Л.П., Грищук В.К. та ін.]; за ред. М.І. Мельника, М.І. Хавронюка. – [7-ме вид., переробл. та доповн.]. – К.: Юридична думка, 2010. – 1288 с.

5. Керик Л.І. Способи доведення до самогубства / Л.І. Керик // Проблеми законності: респ. міжвідом. наук. зб. – Харків, 2008. – Вип. 96. – С. 186-191.

УДК 343.9 (043.2)

Бабич Д.С., студентка,
Навчально-науковий інститут права і соціальних технологій,
Чернігівський національний технологічний університет, м. Чернігів
Науковий керівник: Коломієць Н. В., к.ю.н., доцент

«ЛАТЕНТНА ВІКТИМНІСТЬ» ЯК ПРЕДМЕТ НАУКОВИХ ДОСЛІДЖЕНЬ

Як відомо, ще з часів А. Кетле кримінологічна наука цікавиться «темною цифрою» злочинності. До найбільш актуальних і водночас дискусійних проблем вивчення злочинності на сьогодні фахівці-кримінологи відносять оцінку загального рівня злочинності, структури, тенденцій її розвитку з урахуванням високої латентності явища. Але, на жаль, на сьогодні практика свідчить, що загальні уявлення про злочинність у цілому засновуються перш за все на двох основних показниках: даних про кількість вчинених злочинів на території держави та кількість осіб, які їх вчинили. При цьому поза увагою залишаються відомості про потерпілих від злочинних посягань. Проблема латентних жертв злочинів або латентної віктимності на сьогодні є досить актуальною та становить предмет досліджень багатьох вітчизняних та зарубіжних віктимологічних досліджень.

Поняття «латентна віктимність» утворюється на межі двох